

Lázad a pesti nyomor

Munkátlanok tüntetése és tiltakozása

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző

Cím

Lázad a pesti nyomor

Forrás:

A Nap

Bp.

(Hely)

1913

(Idő)

XI/25

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

331.61

Hely

Idő

1913

Személy

Helyszám

Budapest negyvenedik születésnapjára elegáns urak, szépszavu orátorok gratuláltak a városházán: de egy szónok kimaradt: Egy nem éppen szalonképes, nem is frakos, csak kékszubbonyos szónok, akinek azonban legtöbb joga lett volna verset mondani a nagy születésnapon: a budapesti munkásság. A gyárak, műhelyek ezernyi ezer népe, amely a maga verejtékes munkájával adta meg Budapestnek a maga fölmagasztalt világvárosi színét, a munkásnép, ez a koplaló kolosszus, amely izmos hátán tartja az elegáns Budapestet, nem jutott szóhoz, nem jutott még csak méltatáshoz sem a szép orációk közt. Erre a munkásság elhatározta, hogy ő majd extra muros a hivatalos falakon kívül mondja el az ünnepi köszöntőjét, egy kicsit szárazabb adatokkal tarkázva, amelyek Budapest nagyszerű vívmányáról: kilencvenkétezer munkátlan emberről beszélnek.

Kenyeret!

A gratulációs beszédek tegnap két népgyűlésen és ma egy rendőratlakkal szétvert tüntetésen hangzottak el. A népgyűlések a munkásnyomor adatait sorakoztatták föl, a tüntetés ma ezeket az adatokat igazolta. Egyik reggeli lap vasárnapi számában ez a hirdetés jelent meg:

NAPSZÁMOS, FIATAL gép-műhellyi teendőkre felvételik. Jelenkezni hétfőn nyolc órakor Erzsébet-körut 17. II. 5. irodában.

Ez a néhány sor hatszáz munkást vitt magával az Erzsébet-körut 17. számú házba. Hat-

százan özlöltek be, mind arra az egy napszámosi állásra. Ezen majd a nagy jó urak a városházán és a kormányon talán csodálkoznak, de nem csodálkozunk mi, akik hangos szóval hirdettük már hónapok előtt, hogy majd ha a tél hidege ránk köszönt, a paloták reszketni fognak. Amikor tanult szakmunkások ezrei kenyér nélkül vannak és segítség sehonnan sem érkezik, akkor nem csoda, hogy egyetlen napszámos helyére hatszázan vetik magukat, fölzendítik a házat és a házmeister hiába tiltakozik, nem tágitanak.

— Kenyér kell! — mondták a munkások az Erzsébet-köruti házban és a házmeister rendőrt hívott. A rendőr aztán felics tekintéllyel lépett föl és kikergette a munkásokat. Egy ember megkapta a napszámosi állást, a többi előtt ott maradt a nyomor, a munkátlanság és a — rendőr. Ki ellen fordulhatott a haragiuk?

— Le a kozákokkal! Adiatok munkát és kenyeret! — süvöltött a kiáltásuk. Nem cirkuszt és kenyeret, hanem munkát és kenyeret kért a dunaparti Róma... Egyik munkás kiadta a jelszót:

— Menjünk a Népszavához!

A Népszava Conti-utcai palotája előtt követelték, hogy a párt szólítsa ki tüntetésre az egész munkástáborot. Ott felvilágosították őket:

— Előbb rázzátok föl a tétleneket, aztán majd eljön az idő, amikor tettekre kerül a sor.

A tömeg lázongott, a csillítás nem fogott rajta. Átvonult az Állami Munkaközvetítőhöz, ott is tüntetett. Aztán egyre nagyobb lett a tömeg, egyre fenyegetőbb, fél tízkor újra a Népszava előtt volt és tíz órakor a rendőrség értesí-

tést kapott, hogy egy nagy munkáscsapat a parlament elé akar vonulni. A csapat a Váci-köruton át halad, abcugolja a sajtójavaslatot és élteti az általános választói jogot. Schmidt Ede rendőrfelügyelő lóra kapott és lovas rendőreivel kivágatott a Károly-körutra. Ott már azt az információt kapta, hogy a csapat eloszlott, a járdán megy csöndesen, nyugodtan a parlament felé. A Szabadság-téren azonban összeverődtek — több százan — és Schmidt Ede attakot vezényelt. Első attakra szét is kergette a tüntetőket, akik a Bank-utca és a Szabadság-tér felé szétoszlottak.

De mi lesz, ha megint összeverődnek, nem százak, hanem ezrek, majd ha a tél még hidegebb lesz és a nyomor még nagyobb, a kétségbeesés még elszántabb. Nem lehetne ezt megelőzni, nagy jó urak?

Gratulálunk Budapestnek!

Vasárnap két helyen is nyilvános gyűlést tartottak a budapesti szocialista munkások, hogy kritikát mondjanak a negyvenéves Budapest gazdálkodásáról. A Práter- és Futó-utca sarkán levő Böhm-vendéglőben délelőtt fél tízenegykor kezdtek a gyűlést. Silberstein Dezső beszédében azt fejtegette, hogy a főváros haladásának a munkásság is örül, de fáj neki az, hogy róla nem emlékeztek meg, pedig nélküle nem fejlődött volna a főváros.

— Az a körülmény, — mondtotta — hogy a főváros ma a nagy európai városok között a kilencedik helyen áll lélekszám tekintetében, nem bizonyítja, hogy a nép jóléte tekintetében is így van. És ha ma több az emeletes ház, mint

negyven év előtt, ebből csak az következik, hogy akkor a földszintes házakban nyomorogtak a nép ezrei, ma pedig fényes bérpalotákban ül a nyomor. A házbérek összege negyven év alatt negyvenöt millióról száznyolcvannégy millióra emelkedett. Ezt a nagy összeget szegény munkások fizették, akiket kiuzsoráznak. A főváros vagyona is emelkedett s ebben jelentős összeggel

szerepel a munkásság által a falat kenyér, falahus után befizetett adó. A főváros rosszabbul fizeti a munkásait, mint a magáncégek. Egy mészárossegéd negyvenöt koronát kap egy hétre: a fővárosnál csak öt korona a napidíjuk a huszári munkásoknak. Olcsóbb lett a birkahus, írja a főváros plakátja és comb helyett lapockát adnak. Persze, tizenhatezer koronával létesítenek élelmezési műszaki tanácsosi állást. A kislakásokat protekciós egyének lakják. Ha egy darab idegen a fővárosba jön, megmutatják neki a sok szép közalkotást, a nagy sugárulatokat, de azt nem mondják el, hogy ma hány ezer munkás nyomorog itt kenyér nélkül s nem tudja, hogy a Dunát vagy a börtönt válassza-e? Bárczy polgármester derék, modern ember, akit a munkásság becsül, de megkötik a kezét-lábát a virilisták. A munkásság ezért küzd a képviselőtestület demokratikus reformjáért.

Fröhlich Rezső arról beszélt, hogy a polgármesternek kezét kellene fogni a munkássággal, hogy azt a nagy programot beváltsa, amit a diszközgyűlésen elmondott. Goldschmidt Sári az asszonyokat buzdította, hogy küzdjenek ők is a drágaság ellen.

A Murányi-utcában tartott gyűlésen Weiskároly és Bakonyi Ferenc beszéltek. A gyűlésen határozati javaslatot fogadtak el, amely fölpanaszolja, hogy a munkásságnak, mint negyven év előtt, ma sincs képviselete a főváros képviselőtestületében. Azok az alkotások, amelyeket a főváros törvényhatósága a nép bajainak csökkentése érdekében alkotott, csak félmunkák. A gyakorlatban — mint a kislakásoknál és az olcsó községi üzemeknél látjuk — a szegénysorsú nép bajainak csökkentését nagyon kis mértékben szolgálják. Ma sokszor a főváros üzemében drágább a husnemű és drágább a kenyér, mint a henteseknél, vagy a pékekénél és a főváros üzemében dolgozó munkások sorsa is rosszabb, mint a kapitalista üzemekben. A munkásság óhajtja a fővárosnak fejlődését, de ezt a célt csak a nép széles rétegeinek érdekeit szolgáló becsületes, őszinte alkotásokkal lehet elérni. A főváros munkássága a legelső és legsürgősebb intézkedésnek nyilvánítja, a főváros törvényhatóságának demokratikus reformját, a valóban általános, egyenlő és titkos községi választói jog megalkotását.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)